

'Een geestige en betoverende roman.' – *De Groene Amsterdammer*

MEG WOLITZER
DE ONTKOPPELING

XANDER

ROMAN

Ook verschenen van Meg Wolitzer bij Xander Uitgevers
De interessanten (2014)

MEG WOLITZER

DE ONTKOPPELING

Vertaald door Tineke Funhoff

Uitgegeven door Xander Uitgevers bv
Hamerstraat 3, 1021 JT Amsterdam

www.xanderuitgevers.nl

Oorspronkelijke titel: *The Uncoupling*
Oorspronkelijke uitgever: Riverhead Books
Vertaling: Tineke Funhoff
Omslagontwerp: Studio Marlies Visser
Omslagbeeld: Getty Images
Auteursfoto: Nina Subin
Zetwerk: Michiel Niesen/ZetProducties

Copyright © 2011 Meg Wolitzer
Copyright © 2015 voor de Nederlandse taal:
Xander Uitgevers bv, Amsterdam

Eerste druk 2015

ISBN 978 94 0160 315 7 | NUR 302

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt
door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Sarah McGrath

Dit is een verhaal over een opmerkelijke bezwering waardoor vrouwen zich afkeerden van hun mannen. O Eros! Die vloek behekste jonge vrouwen, die alleen aandacht hadden voor hun spiegel, vrouwen van middelbare leeftijd, die alleen aandacht hadden voor hun plichten, en oude vrouwen, die nergens aandacht voor hadden. Waarom trokken die zachtaardige vrouwen zich zo schielijk terug, zonder mededogen? Veroordeel hen niet – ze wisten niet wat ze deden of wat hun was aangedaan. Ze weigerden onwetend, in onschuld, en in bed na bed na bed.

I

1

Mensen waarschuwen je er graag voor dat hartstocht, als je eenmaal de middelbare leeftijd hebt bereikt, begint te voelen als een lang geleden verorberde maaltijd die je je met grote tederheid herinnert. Het sprankelende zilver. De boter in zijn rechthoekige schaalje. De vorm van een chocoladecake. Het achteroverleunen in een stoel na afloop, uitgeput en overmand. Dory Lang had zo'n waarschuwing altijd een beetje wreed gevonden. Net zoals wanneer mensen, toen ze eenmaal een kind had gekregen, haar altijd probeerden te vertellen wat haar volgens hen zou overkomen. Op een keer, lang geleden, zaten Dory en haar babydochter in een stadsbus toen een oude vrouw zich vooroverboog en zei: 'Mag ik je iets vertellen, lieverd?' Ze had een vriendelijk gezicht vol valleien en breuken. Dory verwachtte dat ze het zou gaan hebben over hoe mooi de baby was – vooral de welving van de mond – en ze liet haar eigen mond een uitdrukking van wetende, tevreden bescheidenheid aannemen. Maar wat de vrouw, die zich nog dichter naar haar toe boog, zei was: 'Je zult nooit in je leven meer een dag zonder zorgen hebben.'

Ze beleefde heimelijk een beetje plezier aan het feit dat die oude vrouw, die natuurlijk gelijk had, nu dood was en Dory niet. En in de waarschuwingen voor het verdwijnen van de hartstocht herkende Dory het onderliggende sadisme. Omdat het liefdesleven van de vrouwen die dat soort dingen zeiden zacht en week en tragisch was geworden, ontleenden ze er enige troost aan zo veel mogelijk vrouwen te vertellen dat die verandering ook hun te wachten stond.

Dory en Robby hadden het gevoel dat zij vrijgesteld waren

van zo'n afloop, dat ze zelfs als ze zo oud waren dat ze onderling inwisselbaar leken – zelfs als zijn enkels even smal en haarloos waren als de hare, en haar lippen even dun en collageenloos als de zijne, en als hun schaamhaar dat van de Kerstman had kunnen zijn, en zelfs als ze leken op die gedroogde-appeltjespoppen die verkocht worden in het winkeltje van een folkloristisch museum – nog vaak met elkaar naar bed zouden gaan, met graagte, en niet gewoon zachtjes, maar met dezelfde bruske, heftige vastberadenheid als altijd. Rondom hen, in andere huizen in hun buurt, zou er een enorme ophoping zijn van geen seks hebbende stellen, een en al bot en pees en onverschilligheid en spijt.

Zij zouden warm, verhit, onvermoeibaar in hun eigen bed blijven.

De Langs gaven al vijftien jaar Engelse les aan de Eleanor Roosevelt High School in Stellar Plains, New Jersey, toen alles veranderde. Tot dusver was het een onbewogen schooljaar geweest; er waren geen sterfgevallen, van leerlingen noch leraren, en zelfs geen halfhartige, eigenlijk als grap bedoelde bommeldingen, die op middelbare scholen net zo gemeengoed waren geworden als zaalsporten.

Robby en Dory Lang begonnen dat jaar even optimistisch gestemd als altijd op Eleanor Roosevelt – door iedereen Elro genoemd. Dat optimisme was de afgelopen jaren, sinds de economie was ingestort, wat getemperd en bepaalde concrete tekenen ervan maakten geen centraal deel meer uit van het schoolleven: de geur van potloden bijvoorbeeld, met hun suggestie van timmermanswerkplaatsen en kampeerterreinen en de belofte van een opvallend goed opstel van een voorlijk kind. Potloden waren nog wel onzichtbaar aanwezig, omdat je ze rook, maar je moest er goed naar zoeken en ze leken in aantal te worden overtroffen door alles met een toetsenbord. Maar toch waren de Langs hoopvol gestemd; toch dachten ze dat het een goed jaar zou worden.

Over hen werd door de andere stafleden vaak in één adem

gesproken als ‘Robby en Dory Lang’, of ‘Robby en Dory’, of door de leerlingen als ‘Mr. en Ms. L’, die twee getrouwde, relaxte, nog vrij jonge leraren Engels die met hun joviale manier van doen door de gangen liepen. Er waren leraren op Elro die het heerlijk vonden om de jongeren stevig aan te pakken. ‘Waar is je pasje?’ vroegen ze dan aan een jongen wiens mond nog nat en slap was van het drinkfonteinje. ‘Wah, wah?’ zei de jongen stotterend en spetterend. Maar de kinderen wisten dat Dory en Robby er niet op uit waren ze te grazen te nemen. Zelfs hun onverwachte overhoringen vielen nog wel mee.

Ze waren allebei even over de veertig, opgewekt, vrij knap, aan de lange kant en met het donkerrode haar van een Ierse setter. Robby droeg zo’n ziekenfondsbrilletje dat de laatste jaren in de mode was geraakt. Hij had een gespierde borstkas en fietste in het weekeinde door de vlakke straten in hun buurt. Iedere morgen schroefde hij het deksel van de groenglazen pot op het aanrecht en schudde poederige haverhout en gierst in een kom, want hij lette trouw op zijn voeding omdat hij lang wilde blijven leven en geen seconde van het samenzijn met zijn vrouw of dochter wilde missen.

De Langs waren jong, maar niet te jong; oud, maar niet te oud. Meisjes waren vaak enthousiast over Dory’s laarzen, die stamden uit haar tijd in Brooklyn. Ze waren bijna karamelkleurig en liepen toe in een punt, niet echt de laarzen van een grauwende rockster, maar ook niet de laarzen van een wandeltype met zakken muesli in haar uitpuilende zakken. De meisjes vielen ook op Robby’s vale, verwassen werkhemden, waarvan hij de mouwen tegen het derde semester altijd had opgerold zodat er armen uit staken die licht bespikkeld waren met roodachtig haar. Robby noch Dory wekte afkeer op of deprimeerde de kinderen zoals hun ouders meestal deden. En ze waren ook niet als de kinderen zelf, met hun onaffe gezichten en piercings die de gevoeligste membranen van hun lichaam doorboorden als een schot hagel – die kinderen met hun energiedrankjes, hun *extreme sports*-blessures en hun rusteloze be-

hoeft om door middel van een of ander apparaat met elkaar in contact te zijn, al waren ze in het echte leven alleen niet bij elkaar als ze naar de wc gingen.

wat doe je
W8 ff. plassen
wanneer ben je terug
kijk dan ik ben terug

In de tijd dat ze Engels gaven op Eleanor Roosevelt, waren Robby en Dory allebei verrassend vaak uitgeroepen tot Leraar van het Jaar. Zo nu en dan verstoorde een docent kunstzinnige vorming met een hoofd vol dreadlocks of de ongebruikelijk milde Spaanse leraar, señor Mandelbaum, het monopolie, maar man en vrouw hadden jaren achtereen de eer als vanzelfsprekend aan elkaar doorgegeven.

Het was alsof ze tegen elkaar hadden gezegd: oké, dit jaar mag jij de betere leraar zijn. Dit jaar mag jij degene zijn die in de klas blijft om foto's op te prikken van J.D. Salinger en Maya Angelou met opschriften als: JEZUS, JERRY, JE BENT NOOIT EEN SCHIJNHEIL GEWEEST, of: JA, WAARÓM ZINGT DIE VOGEL EIGENLIJK, MAYA?

Intussen ben ik degene die hem smeert zodra de school uitgaat en nog even over mijn schouder tegen de klas zegt: 'Vergeet niet op eSignment te kijken voor het huiswerk van vanavond. En voor diegenen die echt niet kunnen wachten: lees door tot het gedeelte waarin hij Daisy Buchanan weer ziet.'

'Wacht, tot wie wie ziet?' zou iemand dan vragen, maar het was al te laat – hun docent was weg, klaar, *verdwenen*.

Robby en Dory namen die rollen elegant en zonder te klagen op zich, en het jaar daarop draaiden ze ze om. Ze hadden elkaar ontmoet in een hotel in Minneapolis tijdens een onderwijsconferentie in de eerste dagen van hun docentenleven toen ze nog van niets wisten. Leraren stroomden lachend en gebarend door de draaideuren, terwijl ze de woorden 'curriculum'

en ‘curriculair’ in de mond namen. Robby Baskin, toentertijd vierentwintig jaar, een leeftijd waarop zelfs niet echt knap zijn in de categorie ‘knap’ valt, zat in de bar naast de glanzende hotellobby op een hoge kruk met zijn lange, slungelige benen te bungelen. Hij praatte met twee vrouwelijke docenten, op een losse, zorgeloze manier, en Dory Millinger uit Brooklyn, drieëntwintig jaar oud, kwam een stukje dichterbij.

Hij zei tegen de vrouwen: ‘Dit is een zin die een van mijn leerlingen echt heeft opgeschreven: “In de tijd dat Virginia Woolf en James Joyce schreven, was de wereld ongeveer zoals hij nu nog is, *alleen in mindere mate*.”’

De vrouwen lachten alsof hij ze iets hilarisch en schunnigs had verteld. Dory bedacht dat zij ook hard had gelachen als ze daar had gezeten, want ze wilde graag dat hij haar aardig vond. Ze had hem die middag in een panel gezien over ‘Jonge leraar als mentor/vriend’, en hij was geestig en wellevend en kórt geweest, in tegenstelling tot de man die naast hem zat en de microfoon niet uit handen wilde geven. Robby Baskin leek zich nu tussen de vrouwen net zo op zijn gemak te voelen, en toen ze dichterbij kwam en tegen hem zei dat ze het eens was met wat hij in het panel had gezegd, dat het over dezelfde kwesties ging waar zij ook over nadacht als ze les gaf, kreeg hij een levendige, alerte uitdrukking op zijn gezicht.

‘O, nee, wacht,’ zei hij toen ze zich omdraaide om weer terug te lopen, en hij kwam haar achterna terwijl hij zich met zijn glas in zijn hand tussen de andere docenten door wurmde en kronkelde, en de broodmagere Ichabod Crane-types en de dames met hun kippenborst en hun broches (om een of andere reden hielden leraressen van broches) links liet liggen. Er was een tafel vrij bij de grote erker met het gordijn van metalen kralen, en daar gingen ze samen zitten, twee jonge, beginnende middelbareschoolleraren, de een uit Brooklyn, de ander uit Pettier, Vermont, graaiend in de al begraaide noten in hun kleine metalen schaalte.

Het was onontkoombaar dat ze op de laatste avond van de

conferentie met elkaar naar bed gingen. Er was een afscheidsfeestje geweest in de gastensuite en ze waren zo lang gebleven als ze konden, tot ze uiteindelijk met een paar andere jonge leraren klemgezet waren in een hoek, terwijl een oude, gerenommeerde onderwijspionier uit het Zuiden zich opwond over de staat van het Amerikaanse middelbareschoolwezen, waarbij een ader zachtjes op zijn brede, bleke voorhoofd klopte.

‘Kom,’ zei Robby toen de man wat stukjes kaas was gaan halen. Vele trappen hoger in Dory’s hotelkamer lag ze op haar rug met haar hoofd op het kussen met Robby Baskin boven op haar, allebei lachend alsof ze iets hadden gewonnen. Daar, waar de muren bedekt waren met jute waardoor ze waarschijnlijk perfect geluid doorgaven, ontdekten ze dat hun lange, gelijkvormige lichamen goed samenwerkten. Robby was hartstochtelijk en effectief in bed. Hij begroef zichzelf in haar; zijn hart klopte zo hard dat het leek op iets wat plotse-ling weg kon springen. Ze bedacht dat ze dit eeuwig met hem kon blijven doen, terwijl ze toekeek hoe de tijd en het leven verstreken, terwijl andere mensen naar hun werk gingen en eten klaarmaakten en de was streken en praatten.

In bed, in het begin en daarna later als hij haar opzocht in Brooklyn, en zelfs nog veel later toen hij voorgoed wegging uit Vermont en bij haar kwam wonen, schreeuwden ze luidkeels of piepten of zoemden nijverig en geconcentreerd. Ze merkten allebei op dat ze ongeveer evenveel zweetten, en dat was nooit overweldigend, maar meer een verfijnde bouillon. Een beetje als kip, merkte Robby ooit op. *De bouillon van de liefde.*

Robby was een rustige man, rechtdoorzee en betrouwbaar, en toen het zover was, veranderde hij zichzelf soepel in een goede echtgenoot en vader. Het kostte allemaal weinig moeite. Samen besloten ze hun achternamen te veranderen in iets nieuws dat ze zelf bedacht hadden. Ze wierpen hun oude families, hun oude levens af; waarom zouden ze dan ook niet hun namen afwerpen? Midden in de nacht werd besloten dat het ‘Lang’ moest worden. Het was een neutrale, aantrekkelijke

naam; die ene lettergreep maakte een zorgeloze indruk, ongeveer zoals ze over zichzelf dachten. Ze associeerden zich vrijelijk met diverse goed klinkende 'lang'-woorden: 'languissant', 'langjarig' en zelfs 'langoustines', die kleine kreeftjes die ze allebei heerlijk vonden en waar ze die zomer emmers vol van verslonden hadden. De naam was gekozen en de oude namen verdwenen, net als hun oude, ongebonden persoonlijkheden.

Op Elro werd stralend opgekeken naar Dory Lang. Robby Lang werd vaak gevraagd om het schooltoneelstuk te registreren, en hij functioneerde ook als contactpersoon voor het literaire tijdschrift, *The New Deal*. Voor schooltijd praatte hij enthousiast met de leerlingen over hun gedichten en verhalen en de litho's van de handen van hun grootmoeders. Leerlingen stortten vaak hun hart bij hen beiden uit, en andere docenten van het korps ook. Vijftien jaren gingen voorbij en iedereen wist wat voor soort huwelijk de Langs hadden, de stabiliteit en wederzijdsheid, het ontbreken van seksisme, de liefde en de passie.

Vrouwen bewonderden de manier waarop Dory en haar man van elkaar hielden, en dat wist ze omdat ze het haar zo nu en dan vertelden. Op een keer, toen ze had gezien dat de Langs elkaar snel een afscheidszoen gaven voor Robby vertrok op een tweedaagse excursie met zijn klas, leek Dory's vriendin Bev Cutler, de schooldecaan, even te blozen. Het was alsof ze erop betrap was de Langs op een expliciet moment te hebben gadeslagen. Of misschien was ze erop betrap expliciet naar iets voor zichzelf te verlangen. 'O, jullie zijn me een stel,' had ze gezegd. Iedereen begreep dat de Langs, hoewel ze al over de veertig waren, nog steeds en vaak uitvoerig diverse dingen met elkaar wilden doen. Ze voelden zich volkomen vrij om te doen wat ze wilden als de lust, *pang, pang, pang*, als lichte hagel tegen hun lichamen tikte.

In tegenstelling tot Bev en haar echtgenoot Ed, de hedgefondsbeheerder, hadden Dory en Robby elkaar aan het eind van de dag heel wat te vertellen. Omdat ze in hetzelfde gebouw

werkten, op dezelfde afdeling, genoten ze altijd van de tijd 's avonds waarin ze alles wat hun was overkomen langzaam konden doornemen, het een na het ander. 'Vertel eens over je lunch met Leanne,' zei Robby als ze in bed gingen liggen, dicht tegen elkaar aan, en dan vertelde ze hem wat zij en haar beste vriendin Leanne Bannerjee, de schoolpsycholoog, hadden besproken.

'Ze dreigt nog steeds weg te gaan om samen met haar vriendin Jane een praktijk in de stad op te zetten,' zei Dory. 'Om tienoloog te worden.'

'Dat is geen echt woord.'

'Weet ik, maar ze verdienen een hoop geld. Ze komen op huisbezoek om "met tieners te praten". Ze verschijnen als deskundigen in realityprogramma's. Het is behoorlijk weerzinwekkend.' Leanne was negenentwintig, bijna belachelijk knap, heel klein, kwetsbaar maar zelfverzekerd, en vooral de meisjes klemden zich wanhopig aan haar vast.

'En hoe zit het met McCleary? Is dat nog aan?' vroeg Robby zacht, alsof hij bang was dat hun tienerdochter Willa hen kon horen en dingen te weten zou komen die alleen zij wisten: dat Leanne en de getrouwde, verbazingwekkend stijve schooldirecteur, Gavin McCleary, sinds afgelopen lente iets met elkaar hadden.

'Ja,' zei Dory. 'Het is nog aan. Ook met die dealer in buitenlandse auto's, Malcolm. En de barkeeper, Carlos, in Peppercorns. Maar ja, McCleary, ze gaat nog steeds met McCleary om.'

'Ik zie hem soms in de gangen,' zei Robby, 'en dan denk ik: kiest ze voor hém? Dat soort dingen zijn altijd zo'n mysterie.'

'Aantrekkingskracht.'

Dan knikte hij. Soms als McCleary op het podium stond om mededelingen te doen, stelde Dory zich hem voor in bed met Leanne. Diezelfde houten, formele stem die zei: 'Meisjeshockey, team B, na school aan de voorkant bijeenkomen voor teamfoto's,' kon vast ook intieme en verrassende dingen

zeggen. Ze was het met haar man eens dat het allemaal heel raadselachtig was.

‘O, en iets anders,’ zei Dory tegen Robby. ‘Hoe ging het met *De Odyssee*? Reageerden ze nog op het deel waarin Telemachus die zin uitspreekt... hoe gaat hij ook weer precies, ik zeg het altijd verkeerd.’

Robby declameerde dan: “Ik ben die vader aan wie het je in je jeugd heeft ontbroken / en die heeft geleden onder dat gebrek.” En samen maakten ze het af: “Ik ben hem.”

Ze hadden van die kleine gewoonten die allemaal deel uitmaakten van het ritme van hun volle dagelijkse bestaan. Hun leven werd vervolmaakt door Willa, die op dat moment in de tweede klas van de middelbare school zat. Ze was erg met zichzelf bezig, onzeker, en bracht veel tijd door op diverse websites of in de diepe, koele virtuele landschappen van Farrest. De Langs woonden in een klein, charmant, wit huis aan Tam o’ Shanter Drive in Stellar Plains, met een piano en muren die vol hingen met kunst en foto’s, en met hun twaalfjarige blonde labrador Hazel, die het potentiële probleem van het verlies van lust had opgelost door zich elke dag op te rollen op het kleed in de hal en de frambozen op haar buik te likken tot ze doornat en helemaal van de wereld was. Zij had niemand anders nodig voor de liefde; ze werd bevredigd door haar eigen lange, trouwe lijf.

De Langs hadden horden leerlingen die nog tijden nadat ze eindexamen hadden gedaan contact bleven houden (Een groet aan Ms. Lang, schreven ze als onderwerp van een e-mail, of ze schreeuwden ‘Yo, Mr. L!’ vanaf de overkant van de parkeerplaats bij Greens and Grains). De leerlingen hielden zich nog jarenlang op aan de randen van hun docentenbestaan en stuurden verslagen over hun eigen leven, waar in de loop der tijd minnaars in voorkwamen, ambities, een carrière. Pas als alles op zijn plaats was gevallen en permanent werd, en misschien teleurstellend, hoorden hun vroegere leraren nooit meer iets van ze.

Robby en Dory bleven zelf op hun vaste plek, maar alles ging goed. Het had zo nog een hele tijd door kunnen gaan. Het had nooit hoeven veranderen. Ze hadden zo'n wonderbaarlijk stel kunnen blijven dat nooit stopt, nooit ophoudt, en dat door iedereen hoofdschuddend en met ontzag wordt bekeken. Ze hadden, seksueel gesproken, op een indrukwekkend hoogtepunt kunnen blijven, zelfs nadat er al zo veel tijd was verstreken. Maar op een avond in december, een schoolavond, werd er een vreemde en onopgemerkte, maar ook onloochenbare vloek uitgesproken. Tenminste, Dory Lang raakte er die avond van in de ban, hoewel ze dat natuurlijk niet wist. En omdat ze het niet wist, had ze er ook geen idee van waardoor die in beweging was gezet. Robby had sneeuw geruimd en Dory had eten klaargemaakt, en ze waren aan tafel gaan zitten eten met Willa. Er werd tijdens de maaltijd over van alles gepraat en daarna kwam hij tot een natuurlijk einde toen ze opstonden om de borden af te ruimen. Ten slotte wensten ze hun dochter welterusten, gingen de trap op en stapten in bed.

Ze lagen een poosje onder het lichtgrijze dekbed te praten, te fluisteren, kuchten zo nu en dan, maakten het soort opmerkingen dat ze altijd maakten, sommige teder, sommige onnozel. En toen legde Robby een hand op haar schouder om haar naar zich toe te draaien, zoals hij zo vaak deed, en op dat moment voelde ze hoe een verbijsterende flits koude lucht haar lichaam raakte. Er leek een geweldige windvlaag door het raam, dat een centimeter openstond, naar binnen te zijn gekomen, die meteen zijn weg had gevonden onder het dekbed en onder Dory's oude, dunne, rekbare nachtjapon, die de kleur had van magere melk.

Het was de koude lucht van de banvloek die haar kwam op-eisen. Andere bezweringen waren veel theatraler, omdat ze vaak vergezeld gingen van bliksem of een knetterende donderslag. Deze vloek was subtieler, maar als een vrouw er voor het eerst mee te maken kreeg, was het schokkend, misschien zelfs grotesk, en ze had er geen idee van dat ze erdoor was ge-

troffen. Dory Lang had simpelweg het gevoel dat ze bevroor, en daarna raakte ze zich bewust van een lichte afkeer, nee, zelfs een licht afgrijzen om aangeraakt te worden. Zeker geen genot; dat zat er voor haar niet meer in. Haar lichaam beefde even – een korte doodsrochel, een dood-van-de-seksrochel eigenlijk – en daarna hield het op.

Robby draaide haar om en ze keek hem aan, en zijn hand lag op haar lichaam en zijn mond was op haar gezicht, haar hals, en in plaats van naar hem te verlangen, zoals gewoonlijk, wist ze alleen dat ze een uitweg moest vinden uit deze situatie. Het was natuurlijk niet de eerste keer dat ze nee wilde zeggen, of nee tegen hem had gezegd, in bed, maar ze dacht dat het mischien wel de eerste keer was dat ze moest liegen.

Andere keren had ze volledig naar waarheid gezegd:

Ik ben niet in de stemming.

Of:

Ik ben moe.

Of:

Ik heb iets onder de leden.

Of:

Ik heb die afspraak morgenochtend.

En al die keren had ze de waarheid gezegd. De excuses waren oprecht. Als Dory Lang zei dat ze 's morgens een afspraak had, dan had ze die ook; er zou een legitieme gebeurtenis zijn waarvoor ze vroeg moest gaan slapen.

Maar nu, in de ban van de bezwering, kon Dory alleen bedenken dat na zo veel jaar met je man naar bed gaan helemaal niet hetzelfde was als met hem naar bed gaan toen je jong was. Het ging niet meer moeiteloos; het kostte *een heleboel moeite*, en nu ze zich bewust was van die moeite, hoe kon ze die dan ooit nog negeren? Dat besef irriteerde haar en maakte haar kwaad. Plotseling wilde ze alles in de war schoppen, wilde ze het liefdevolle en de bestendigheid en zelfs de bewuste inspanning die nu kennelijk deel uitmaakte van hun liefdesleven overboord gooien. Vernietigen wat ze hadden.